ABC
THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
هڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني
عبرت
حيدرآباد
68 Years
1958 - 2025
Regd. No. 2430-13
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com

سال (94) اربع 21 جنوري 2026ع پهرين شعبان المعظم 1447ھ صفحا 6 - ملهه 30 ويهه شماره (159)

فائا ۾ حڪومت جي سرپرستيءَ هيٺ سيڪيورٽي فورسز جو آپريشن جاري رکڻ جو اعلان، دهشتگردن جو مڪمل خاتمو آڻيو: وزير دفاع

18هين ترميم ڊرڪو ثابت ٿي، سمورا اختيار صوبائي حڪومت ڏانهن منتقل ڪيا ويا آهن: وفاقي حڪومت

اوهان جي حڪومت کي دهشتگردن خلاف ڪارروائي جو موقعو ڏنو ويو پر اوهان جي حڪومت ته پنهنجن مڙني پيٽن لڳي ٻڌيءَ سيڪيورٽي فورسز آپريشن ڪري رهي آهي جتي دهشتگرد موجود آهن اتفاق رائي آهو تو لوڪل گورنمينٽ کي اختيار ڏنا وڃن، ڪراچي ڪٽي ڪنڊيءَ تائين هڪ جهڙو تعليمي نصاب هجي، ڪراچي ۽ پيش آيل واقعن تي ڳالهه ٿي ڪهڙ ڪن ٿا تہ اختيار هيٺين سطح تي منتقل ڪا وڃن جيستائين عوام کي اختيار منتقل نہ ڪنبا سين تيستائين هي ليوٽر ۽ ٻيا معني رهندبا سين، ڏسو تہ جلهه بہ بکنبار آيا آهن تہ اوهان بااختيار لوڪل گورنمينٽ متعارف ڪرائي ملڪ ۾ چوڻين ڪارڻين حڪومت تحريڪ انصاف سان ڳالهيون ۽ سنجيدہ آهي، پر پي پي آ ۽ پي ايم ايل ڳالهيون ۽ سنجيدہ نہ آهي، جو تہ پي پي آ ۽ پي ايم ايل ڳالهيون ۽ سنجيدہ آهي ۽ اردو ۽ هو ڳالهائين ٿا جيڪي ماڻهو ٻاهر ريهي گاڙ گند ڪن ٿا، سيءُ ڪان پهرين اوهان هي زمان بند ڪرڻ ضروري آهي، باهر ريهي جيڪي ماڻهو پاڪستان خلاف ڳالهائين ٿا، اوهان هي مرضي سان نہ پر باقاعدہ حڪمت عملي تحت ٿي رهيو آهي پي ٽي ايم بڪ ٽريڪ ڪرڻ ۽ نہ نمبرن ڪرڻ ۾ اوهان جو ڪم ڪو نہ ٿيندو، ڪرڻ ڇاهي ٿا، اهڙو رويو پي ٽي ايم جو نہ ٿيندو، ڪرڻ ڇاهي ٿا، خراب آهن تو اچلاس ۾ پنهنجن خيالن دوران بار بار چئي آئين ۾ ترميم ڪرڻ جي ضرورت آهي، جيڪڏهن نيت صحيح آهي، اهڙو رويو پي ٽي ايم جو نتيجا تہ نڪري سگهن ٿا: خواجہ آصف قومي اسمبليءَ ۾ خطاب

چئي آئين ۾ جواب ڏيندي چيو تہ فائا ۾ دهشتگردن جي خاتمي جو مڪمل آپريشن جاري رکڻ جو اعلان ڪيو ويو آهي: وزير دفاع

حڪومت سڀ سرپرستيءَ هيٺ ڪيو پيو

وزير خواجہ محمد آصف قومي اسمبليءَ ۾ سڀني ڪٽيءَ ڪنڊيءَ تائين قومي اسمبليءَ جي بڦايا نمبر 25 ڏسو صفحو 2

افغان سرزمين تان پاڪستان خلاف دهشتگردي تي رهي آهي، دهشتگردن جي خاتمي تائين سڪ نہ ٿي پهتا آهين: وزيراعظم

ڪوڙ ۽ پروپيگنڊا جي بنياد تي نوجوانن جي ذهنن ۾ زهر اوتڻ بڦتسمتي آهي، ڪجهہ صوبن اين ايف سي ۾ مالندڙ وسيلن مان فائدو ڪڍي پرڏوهر ترقي ڪئي پر خيبرپختونخوا ۽ آها نظر نہ ٿي اچي چئي صوبن جي ترقي سان پاڪستان اڳتي وڌندو، سوشل ميڊيا تي شهبازن جي تقريرن جي توهين ڪري سرحد پار دشمنن جي لوبڙ سان تواڙيو ويو آهي، اڄ ٻي ڪي ڪي دهشتگردي خلاف 800 اربہ روپيا ڏنا وڃن ۽ پنهنجن خيالن دوران بار بار گوڙ ڪرڻ جي آئين وڌيد اقبال کي

افغانستان جي عبوري حڪومت پاسان جي ڏهن ڪ تي بٽيءَ ۾ پيا آهن، اهي سڀ سيڪاريو، هاڻي انهن کي تبصلو ڪرڻو آهي يا نہ، اسان جي پهرين ترجيح اهو جو تبصلو آهي

افغان شهيدن جي مهمان نوازيءَ ۾ ڪا ڪسر نہ ڇڏي، اهو بطور مسلمان ۽ پاڙيسريءَ جو فرض هو پر نتيجيءَ ۾ پاڪستان ۽ ڪالعدم تحريڪ طالبان ٻنهي جو نقصان ٿيو: وزير دفاع

قومي ريسٽورنٽ تي حملو افسوسناڪ تم افغان سرزمين دهشتگردي لاءِ استعمال ٿيڻ تہ ڏکي وڃي:صدر

صدر مملڪت پاران افغانستان جي تخت گاهہ ڪابل ۾ چيني ريسٽورنٽ تي ٿيندڙ ٻر ٽماڪي جي سخت لفظن ۾ مذمت

افغانستان ۾ رڌندڙ بدامني باوجود تڪليفون ڪمن ۽ مصروف چيني شهرين جي حوصلي ۽ جذبي کي خراج تحسين پيش

افغانستان ۾ طالبان حڪومت وڌا امن معاهدي تحت ڪيل واعدن جي پاسداري ۾ ناڪام رهي آهي: صدر آصف علي زرداري

افغانستان ۾ دهشتگرد تنظيم جي محفوظ پناهہ گاهون تواهر تہ ڪيون وڃن ۽ خطي ۽ امن ۽ استحڪام کي يقيني بڻايو وڃي

اسلام آباد (سائيٽرنگ ڊيسڪ) صدر آصف علي زرداري افغانستان جي تخت گاهہ ڪابل ۾ چيني ريسٽورنٽ تي ٿيندڙ ٻم ڌماڪي جي سخت لفظن ۾ مذمت ڪئي آهي هن واقعي ۾ قيمتي جانيون ضايع ٿيڻ ڏکيو ڏيکاريو آهي

بڦايا نمبر 25 ڏسو صفحو 2

گل پلازه سانحي ۾ فوٽين جو آنڪ 28 ۽ گم ٿيل ماڻهن جي فهرست 83 تائين پهچي وئي

ڳچل ٻاهہ جي نتيجي ۾ عمارت جو 40 سيڪڙو حصو تباهہ ٿي ويو سافہ ٻوسائيٽيءَ ۾ مڙئي سڀ 28 ماڻهو فوت ٿي ويا

صبح جو ٽيئن ۽ چوٿين منزل تي بچاءُ ڪندڙ اهلڪار مرڪيلا ويا تہ ڏسڻيءَ سرويءَ ڪئي وئي آهي ۽ اسان کي ڪو بہ لاش نہ ملي: ڊي سي

اهو شڪ آهي تہ عمارت جي ڪلهي ڀاسي وڌيڪ لاش هوندا اسان ڪو رسڪو ناهيندا سين ۽ اتي تيمين موجوڪيلنڪيون انشاءَ الله اسان ڪو رسڪو ڳولي رهيا آهيون

ڪراچي (رپورٽ : راجب گاهہ) ڪراچي مصروف ڪاروباري روڊ اير ايف جناح روڊ تي واقع گل پلازا شاپنگ مال ۽ چنڊي رات ڪئل ٻاهہ جي نتيجي ۾ عمارت جو 40 سيڪڙو حصو تباهہ ٿي ويو سافہ ٻوسائيٽيءَ ۾ ڪو بہ ماڻهو زخمي نہ ٿيو

بڦايا نمبر 26 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: ٻاهہ لڳڻ سبب سڙي تباهہ ٿيل گل پلازا ڪي هيوي مشينري ڊيڪي صاف ڪيو پيو وڃي

سنڌ اسمبليءَ جي اجلاس ۾ ڪيل مختلف قرارداڪن تي غور، گل پلازه سانحي تي تحريڪ منظور ڪئي

سنڌ ۾ ڊاڪيومينٽ ڪي ڪنٽرول ڪرڻ لاءِ سنڌ پروپرٽيز ايڪٽ ڪنٽرولڊ ڊاڪيومينٽ ايڪٽ 2013 جي شق هيٺ جي اٿارٽيءَ عملدرآمد بابت رٿ منظور

سنڌ ۾ معذورنيءَ ۽ ڪوليءَ جي ڪاميون جي الاٽمينٽ ٿيڻ شرح تي تبادلي ڏيڻي ڪرڻ بابت پي ٽي آءِ جي شبير قريشي جو تجويز

جماعت اسلامي جي محمد فاروق ۽ پي ٽي آئي جي رياض ٿيڻو ٿائين منصوبي کي نيڪشن هاءِ وي ڊائي ٿائين بابت رٿ واپس وٺي ڇڏي وئي

ڪراچي (رپورٽ : راجب گاهہ) سجيد عباسيءَ سنڌ اسمبليءَ ۾ اڳاري ڏينهن ٿي ٻڌ ڪير ڪير جماعت اسلاميءَ جي سيمين ٻاران پيش ڪيل مختلف قرارڏانن سان گاڏهاڻي رهيا آهن

بڦايا نمبر 27 ڏسو صفحو 2

ڪراڻي: وفاقي وزير چمر ڪمال ۽ سيڪرٽ سلمان عبدالله سراڻ گل پلازا جي ڊوري جڳہ سيڊيا

وڏي وزير صدر ۾ هڪ فليٽ ۽ لڳل ٻاهہ جو نوٽيس ورتو، حفاظتي انتظام ڪرڻ جي هدايت

ڪراچي (ايڊيٽر رپورٽ) وزيراعليءَ سنڌ سيد مراد علي شاهہ صدر سارڪيٽ جي هڪ فليٽ ۽ لڳل ٻاهہ جو نوٽيس ورتو، حفاظتي انتظام ڪرڻ جي هدايت

بڦايا نمبر 28 ڏسو صفحو 2

وفاقي وزير چمر ڪمال ٻاران مذاڪرن کي هر ممڪن سهڪار جي خاطري

ڪراڻي: وفاقي وزير ڀيار چمر ڪمال گل پلازا سانحي جي متاثرين کي وفاقي حڪومت طرفان هر ممڪن تعاون جو يقين ڏياريو

بڦايا نمبر 34 ڏسو صفحو 2

پير مظهرالحق ٻاران گل پلازه سانحي تي گهري ڏک جو اظهار

ڪراڻي (ايڊيٽر رپورٽ) پيپلز پارٽي سينٽرل ايگزيڪٽو ڪميٽي جي سيمبر ۽ سنڌ جي سينيٽر پير مظهرالحق ٻاران گل پلازه سانحي تي گهري ڏک جو اظهار

بڦايا نمبر 35 ڏسو صفحو 2

گل پلازه مان ٽڪرندڙ ملبو ايئر سي ڪرائونڊ ڏانهن منتقل

ڪراڻي : ايمين رحيم جو سال اڳين اڏ سامهون ڦٽيءَ ٿيو ڪراڻي جي ايئر ايم جاح روڊ تي واقع گل پلازا ۽ ڪنڊو ٻاهہ جو ڪم شروع ٿي ويو آهي

بڦايا نمبر 36 ڏسو صفحو 2

عمارت جا سيڦي دروازا رات 10 وڳي بند ٿيندا آهن: ڪنڊار

26 مان صرف 2 دروازا ڪليل هوندا، ڪابہ ايمرجنسي ايڪزٽ ناهي

ٻاهہ لڳڻ وقت بجلي بند ٿئي، ڪو بہ ڪجهہ سمجهي يا ڏسي تہ سگهيو

ڪراڻي : گل پلازا سينٽر سانحي جي مقام تي ڪنڊارن جو چوڻ آهي تہ عمارت ۾ ڪل 26 ڊروازي ۾ سيڦي دروازا آهن ۽ باهين دروازا آهن ۽ سيڦي ڪنڊارن جو چوڻ آهي تہ عمارت ۾ ڪل 38 سيڙهيون آهن

بڦايا نمبر 38 ڏسو صفحو 2

پي ٽي آءِ ۽ جي ڊي اي پاران 23 جنوري تي گل پلازه آڏو پرپور احتجاج جو اعلان

في سائجو ڪراڻي جي نظار ڪراڻي فائر سيفٽي ايمرجنسي رسڀائس ۽ بلڊنگ تياري جي سنگين ناڪامي تي ٻاڪر ڪري ڏو: اعلان

فائر فائٽرن ريسڪيو ورڪرز ۽ ڦيلا سٽال ڏيموار ٿانهن انهن محدود وسيلن ۽ ناڪافي حفاظتي انتظامن باوجود فرض نڀايا

شهيد فائر فائٽرز ۽ ريسڪيو اهلڪارن کي سلام عقيدت پيش ڪندي چيو ويو تہ اڄ مجرم ٿانهن ڀر ٿور جا هيرو آهن

ڪراڻي (ايڊيٽر رپورٽ) سانحو گل پلازا خلاف پاڪستان تحريڪ انصاف (پي ٽي آئي) جي سيڪرٽري جنرل سلمان اڪرم راجا ۽ سيني سياسي جماعتن ديماري اتحاد ۽ اسٽيڪ هولڊرز پاران گل پلازا جي سانهون هڪ

بقایا 1 وزیرمنصر

حی توحین کبھی سرحد یار دشمن میں آواز نماز ماریو دیر کی جیوں خیبرخونخواہ کی سنوں ذیل کی 800 رپیا کا کاشتکاروں میں کھاد کی دائیں قوم سنگ سان رہ دیتے افغانستان حی عبوری حیثیت سان حی حق رہ بدلے یوں انھیں کی سیٹ سیکرٹریٹ ماتھے انھیں کی پھلو ہوتے کبھی آپ کے پرامن کیلئے ہیں طور نے رہو اور ہے اور تھوڑا کیلئے ہیں کی ہوتے کی قومی سرحدوں کی خیبرخونخواہ حی کی کشیدگی کی خطاب کشیدگی حیثیت کو اموقعی میں نائب وزیراعظم و پولیٹیکل ایجنٹ سرحد محمد اسحاق بلال وزیر خواجہ محمد آصف عطاء اللہ تارڑ ہے اپنا پیج ہوتا موجودہ حالات وزیراعظم خیبرخونخواہ کے پاکستان حق حد انتہائی اہم ہے استریٹجک صوبہ قرار دینے خیبرخونخواہ حی عوام نے ہمیشہ قربانیاں دیں تحریک بھاذیری کی سالوں ہے دہشتگردی حی خلاف جنگ پر بھی بہائی انسانوں ٹیبن کے افغان سرحد کی بندش نے خیبرخونخواہ حی عوام کو شدید تکلیف دی ہے حی ہے سینتی حی سالہوں ذیل 48 لک انفاق پناہگزین ہجرت کیں آیا ہے خیبرخونخواہ نے پاکستان حی عوام سنہ مہمان نوازی سیزانی ہے خاطرداری کا عزت حی پلکی ہر بطور مسلمان و پاکیزی اسان حو فرض ہے اور ہم نے تہیجے و پاکستان و کلشکشوں طلبہ کو اپنے حی سیج سلک دو دہشتگردی کے کثیر جنھوں و ہزاریوں جانیں دیں ہیں خیبرخونخواہ نے سیاستدانوں داعشوں انجینئرں بلوں قومی پولیس و قانون کا اور سینٹ اسان حی زندگی ہی حی شہری سان تعاون رکنیدا ماتھوں کے عام شہریوں جنھوں جانیوں قربان کیں جنھوں حی تبیجے و 2018ء و دہشتگردی حو خاتمہ کیں ہی پی ایس سانھ کیلوں سیاسی حکومت فیصلہ کیو کہ ہاتھی کہ ایک طالبان حو کر فتح ہے آھے حق لک توجوانں انسانوں و عام شہریں حی قربانیں حی حوں دہشتگردی حو خاتمہ کیو ہر ہی ہر تاسو 2018ء و کلیو بھر کہ کیونا اھم چھندنا سوال ہے جنھوں حو جوانب سینی کی حوں سوسر آھی ہاتھ فیلطی ھیں سوات سان سوسر دہشتگردی کی آڑ ہوتے افغانستان میں ہزاریں کی ریس آئی رہایر ور ان حی کیو دہشتگردی پھیلہ شرح کی جنھوں سانھ حی قربی و خوشحالی تیار کی ہیں دہشتگردی کی خلاف کو راکھو ثابتی حی پھنچنے ہی ہاتھ کی ہاتھ حالت کی ہیں کی ہے کیو قوم کی ہاتھ کی ہیں کی ہے کیو قوم کی ہاتھ کی ہیں کی ہے کیو قوم کی ہاتھ

ايڈيٽوريل

قانونسازي سان سماجي تحفظ ۽ تعليمي بهتري وارا قدم

صفحو 4

سرمد منصور

گل پلازه شاپنگ مال ۾ باهه:

صفحو 4

عبرتناڪ روزانو

شڪر گذاري جو فلسفو

عبدالله عثمان مورائي

صفحو 4

پروفيسر ساجده چنا

وطن جو سچو سپوت هيمون ڪالاڻي!

صفحو 4

وفاقي وزير اورنگزيب خان ڪجي ۽ وفاقي سيڪريٽري اسد الرحمان گيلاني طوفاني سنڌالاڄي جو دورو

وائيس چانسلر ڊاڪٽر فتح محمد مري ۽ ڊائريڪٽر ڊاڪٽر فياض لطيف سان ملاقات، ادبي خزاني جي واڪاڻ

ريسرچ لائبريري ۽ تاريخي ٿوڙي ناياب ڪتابي ۽ قلمي مواد موجود آهي، جنهن کي ڏسي تمام گهڻو متاثر ٿيو آهيان: اورنگزيب خان ڪجي

ڊوري جو مقصد پاڪستان جي سمورن ثقافتي اثاثن سان رابطا قائم ڪرڻ آهي ۽ پنهنجو ۾ ممڪن سهڪار ڪرڻ آهي

چانسلر وائيس چانسلر ڊاڪٽر فتح محمد مري ۽ ڊائريڪٽر ڊاڪٽر فياض لطيف سان ملاقات ادبي خزاني جي واڪاڻ

چاميٿرو (پ ر) ثقافت کاتي ۽ قومي ورثي جي وفاقي وزير اورنگزيب خان ڪجي ۽ وفاقي سيڪريٽري اسد الرحمان گيلاني آئيسٽيوٽ آف سنڌالاجي جو دورو ڪيو. وائيس چانسلر پروفيسر ڊاڪٽر فتح محمد مري ۽ سنڌالاجي جي ڊائريڪٽر ڊاڪٽر فياض لطيف سان ملاقات ڪئي. بعد ۾ سائن گ�ٽ ميوزيم لائبريري سميت اداري جا مختلف شعبا ڪمپيوٽر ۽ آئي محفوظ تاريخي نوادرات، ثقافتي ۽ ڊهڪيبي ورثي تائين تحقيقي جي ڪارنر ۽ علمي خزاني جي تمام گهڻي اهميت جي ڪتابن ڏانهن ڪجهه وقت گذاريو. ڊاڪٽر فتح محمد مري ۽ سنڌالاڄي جي سڀني ڪتابن ۽ قلمي مواد جي تفاوت ڪاميابي ۽ قومي ورثي جي ثقافت کاتي ۽ قومي ورثي جي وفاقي وزير اورنگزيب خان ڪجي ۽ وفاقي سيڪريٽري اسد الرحمان گيلاني جو سنڌالاڄي جي سمورن ثقافتي اثاثن سان رابطا قائم ڪرڻ ۽ انهن جي تاريخي ورثي ۽ ناياب تاريخي ثقافتي ۽ ڊهڪيبي ورثي جي بهترين نمونن سنبهال ڪئي ڪاميابي ڏيکاري. ميوزيم ۾ تاريخي ڊهڪيبي ۽ لوڪ ورثي کي سلهيڙي سان گڏ تحفظ ۽ تعليمي مقصدن لاءِ ڪم ڪرڻ جي ضرورت تي زور ڏنو. ڊاڪٽر فتح محمد مري ۽ سنڌالاڄي جي سڀني ڪتابن ۽ قلمي مواد جي تفاوت ڪامياب

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan

ABC CERTIFIED

متحده عرب امارات ير قيمت 2 درهم - سعودي عرب ير 2 ريال

ايڈيٹر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد

هي اخبار پرنٹر نامہ حمل سوسو پبلڪ پرنٽنگ مل چوڪي عزت ڳوٺ آف پبلڪيشنز هي چيف عزت پبلڪيشنز گاڻي ڪاڪ ميرانڊا مل ڪاڪ ڪنڊي

روزانہ عبرت ڪاڪاڻي اخبار ۽ ڀاڪ تصويري شيئر پبلڪ ڪان وڪيڊيا ڪاڪ رڪارڊ اخبار آهي

Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibrat@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk

اربع 21 جنوري 2026 ع

قانونسازي سان سماجي تحفظ ۽ تعليمي بهتري وارا قدم

سينيٽ تازو ڪجهه اهم قانونسازي ڪئي منظور ڪندي ملڪ جي سماجي ۽ تعليمي نظام کي مضبوط ڪرڻ لاءِ قدم کنيا آهن. انهن بلن ۾ جادو ٽيڪن جي سرگرمين کي روڪڻ، تعليمي نصاب کي بهتر ڪرڻ، انساني اسڪالنگ جي خاتمي ۽ ميڊيڪل ۽ سول سروئنس جي شعبن ۾ ترميم شامل آهي. جيڪي ملڪ ۽ قانون ۽ سماجي بهبود کي وڌائڻ لاءِ اهم قدم آهن. سينيٽ جي اجلاس ۾ سپ ڪان اهم قانوني پيش رفت تجزيات پاڪستان ۽ نئين شق "297 الف" جي شموليت آهي جيڪا خاص طور تي جادو ٽيڪن جي سرگرمين کي روڪڻ لاءِ آهي. موجوده دور ۾، جادو ٽيڪن جهوڙيون سرگرميون نہ صرف مالي نقصان پهچائين ٿيون پر ماڻهن جي نفسياتي ۽ سماجي زندگيءَ تي به اثرانداز ٿين ٿيون. نئين قانون مطابق جيڪو به شخص جادو ٽوٽا ڪندو يا ان جي تشهير ڪندو، کيس "6 مهينن کان 7 سال تائين قيد ۽ 10 لک روپين تائين ڏنڊ" لڳي سگهي ٿو هي قانون سماجي تحفظ کي يقيني بڻائڻ لاءِ اهم آهي. جادو ٽيڪن تي يقين رکڻ وارا ماڻهو اڪثر توڪيبازي، جسماني نقصان ۽ نفسياتي ڏک جو شڪار ٿين ٿا. اهڙي قانونسازي سان سماج کي واضح پيغام ملي ٿو ته اهڙين سرگرمين برداشت نہ ڪيون ويندين ۽ قانوني ڪارروائي انهن ماڻهن لاءِ موجود هوندي. جيڪي پين ڪي نقصان پهچائين ٿا. اِن کان علاوه سينيٽ ۾ "وفاقي نصاب ۽ نصابي ڪتابن جي بهتريءَ" لاءِ به هڪ بل منظور ڪيو ويو. هي بل سينيٽر عيني مري پاران پيش ڪيو ويو. جنهن جو مقصد تعليمي نصاب کي جديد دور جي ضرورتن مطابق بهتر بڻائڻ ۽ شاگردن ۾ علمي ۽ اخلاقي شعور وڌائڻ آهي. نصاب جي بهتريءَ سان نہ صرف تعليمي معيار بلند ٿيندو پر نوجوان نسل جي فڪري، علمي ۽ سماجي تربيت ۾ مثبت ڪردار به ادا ڪندو.

سينيٽ ۾ انساني اسڪالنگ جي رڪاوٽ وارو ترميمي بل پڻ متفقہ طور تي منظور ڪيو ويو. جيڪو ملڪ ۽ انساني حق جي حفاظت کي يقيني بڻائڻ ۾ مدد ڪندو. انساني اسڪالنگ خلاف قانون مضبوط ٿيڻ سان قانون نافذ ڪندڙ ادارن کي وڌيڪ اختياري ڪارروائي جو موقعو ملندو ۽ مناسب ٽيل ماڻهن کي تحفظ حاصل ٿيندو. اِن کان علاوه، پاڪستان ميڊيڪل ۽ ڊينٽل ڪائونسل ۽ ترميم، سول سروئنس بل 2024 ۽ ٻين قانوني ترميمن سميت "ڪُل 9 بل متفقہ طور تي منظور" ڪيا ويا. اِن سان ظاهر ٿئي ٿو ته سينيٽ جون ڪوششون نہ صرف قانوني نظام کي مضبوط ڪرڻ لاءِ اهم پر سماجي فلاح، تعليمي معيار ۽ انساني تحفظ کي يقيني بڻائڻ لاءِ به اهم آهن. اِهي سڀ ٿورا بل وڏيڪ غور لاءِ لاڳاپيل قائمہ ڪميٽين ڪي موڪليا ويا. انهن بلن ۾ ڪجهه پرائيويٽ ميمبر ڊي ٿي پيش ڪيل بل شامل آهن. اِن مان ظاهر ٿئي ٿو ته قانونسازي جو عمل مسلسل جاري آهي ۽ حڪومت ۽ اپوزيشن ڳالهين ذريعي ڪو وڏيڪ مؤثر بڻائڻ لاءِ ڪم ڪري رهيا آهن.

هي قانونسازي سماجي، تعليمي ۽ قانوني شعور کي وڌائڻ لاءِ اهم قدم آهي. جادو ٽوٽڪن کي قانوني حدن ۾ آڻڻ سان معاشرتي انصاف کي تحفظ ملندو. نصاب جي بهتريءَ سان نوجوان نسل کي علمي ۽ اخلاقي تربيت ملي سگهندي ۽ انساني اسڪالنگ خلاف ڪارروائيءَ سان ملڪ ۽ انساني حقن جي حفاظت مضبوط ٿيندي. سينيٽ جي هنن قدمن مان اهم واضح ٿئي ٿو ته پاڪستان جا قانون سازِ ادارا سماج جي بهبود، تعليمي ترقي ۽ قانون جي عملداريءَ کي يقيني بڻائڻ لاءِ سنجيدہ آهن. عوام کي به گهرجي ته اهي اهڙن قانونن جي حمايت ڪن ۽ سماج ۾ منفي سرگرمين کان بچاءُ لاءِ شعور وڌائن. اسان جي خيال ۾ هن ترميم سان ڪڏهڻ حڪومت کي اِها مهر پڻ هلائڻ گهرجي ته اسان جي ليوڪل توڙي قومي چمڻن تي جيڪي وِراِها هلايا ويندا آهن. اُنهن ۾ اخلاقي پهلوءَ کي نمايان ڪرڻ ڪري اهڙن ڀوتارن يا بحث مباحثي ڪان پاسو ڪيو وڃي. جيڪي اهڙن منفي خيالن کي هٿي وِڌائين ٿا. چو ته ماضيءَ ۾ ڪيترن ئي چمڻن تي جادو ٽيڪن توڙي جن پوت ڪيڏي وِرا پروگرام لائيو هلايا ويندا هئا. جنهن سان ڀونگي ماڻهن جي ڪارويار کي تقويت ملي ۽ ماڻهو خاص ڪري عورتون ڪيترن ئي ذهني مرضن جو شڪار بڻيون. اُن لاءِ ضروري آهي ته قانونسازيءَ سان گڏوگڏ اُن جي عمل کي به يقيني بڻايو وڃي ته جيئن معاشري کي منفي اثرن کان محفوظ رکي سگهجي.

وطن جو سچو سپوت هيمون ڪالاٽي!

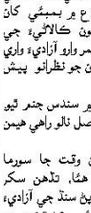

جڏهن انگريزن ڏکڻ ايشيا تي قبضو ڪيو تڏهن ڌرتيءَ جا اصليوارث وارث آزاديءَ جي حصول لاءِ ڪوشش ڪرڻ لڳا. انهن مسلح ويڙهه سان گڏ آئيني ڪوشش پڻ ڪيون. ڪڏيل هندستان جي هر حصي مان بغاوت ۽ شعلا انگريز سامراج خلاف اُٿيا. جنهن کي انگريزن اُنهيءَ وقت جي جديد هٿياري جي زور تي ڪچلڻ جي پريور ڪوشش ڪئي. 1857ع جي جنگ آزاديءَ ۾ جيتوڻيڪ هنان جي پن وڏين قومن هندو ۽ مسلمانن ڪڏهڻ انگريزن جي خلاف وڙهي ۽ هزارين جانثار وطن جي آزاديءَ واري جنگ ۾ شهيد ٿيا. اهڙي خوني راند هنان جي نوجوانن جي آزاديءَ جي جذبي ۽ وطن جي عشق کي اجان وڌيڪ ۽ پوريءَ سامراج سان هنا جا ارڙا ۽ جوڙا مهاڏو اڪڪائينا رهيا. اُنهيءَ دور ۾ آئيني مسئلا حل ٿيڻ لاءِ اُڀرائي ٿي، سياسي پارٽيون ٺهيون ۽ نوان ليڊر پيدا ٿيا، جن نوجوانن جي حقيقي اُڀرائي ڪري وطن جي حب جو جذبو پيدا ڪيو. تحريڪ خلافت، جيوتيوالا باغ سانحي غم ۽ غصي ڪي وڏائي چڏيو هو. پهرين ۽ ٻي عالمي جنگين هن خطي ۽ ماضيءَ جي غيار عظيم هٿياريندا پيدا ٿيا، اهوا هٿياريندا جن مهاڀاري جنگين جو آئين سان مشاهدو ڪيو. انگريزن 1843ع ۾ سنڌ فتح ڪري سنڌ کي بمبئيءَ سان ملائي ڇڏيو جنهن ڪي بعد ۾ 1935ع جي آئيني ايڪٽ مطابق 1936ع ۾ بمبئيءَ کان الڳ ڪيو ويو سنڌ جي جوڙن ۾ ڀرو ۽ پاڻ ملهايو آهي. هيمون ڪالاٽيءَ جي شهادت اُنهيءَ جو عظيم مثال آهي. سکر جو هيءُ بهادر نندڙي عمر وارو آزاديءَ واري جدوجهد جو شهيد آهي. جنهن وطن جي آزاديءَ خاطر پنهنجي جاِن جو نظرانو پيش ڪيو.

مارچ 1923ع تي پراڻي سکر ۽ پيسو مل ڪالاٽيءَ جي گهر ۾ سندس جنم ٿيو سندس والد نيڪبخت.ع جو ڪم ڪندو هو. هيمون ڪالاٽيءَ جو اصل نالو راهي هيمن هو. ڪيس پيار مان "هيمون" سڏيندا هئا.

جڏهن سموري هندستان ۾ آزاديءَ لاءِ ويڙهه جاري هئي ۽ اِن وقت تا سوريما پنهنجي ڌرتيءَ ماءُ جي آجپي لاءِ جانين ڏيندا رهيا هئا، تڏهن سکر جي هن نوجوان ۽ پڻ سنڌ جي آزاديءَ جي جنگ ڏانهن هئي. 1942ع جو دور هو، تڏهن سنڌ ۾ "حر تحريڪ" زور تي هئي، جنهن ۾ ته هندستان ۾ مهاتما گاندي "هندستان ڇاڏي ڪريو" تحريڪ هلائي رهيو هو اِن وقت هيمون ڪالاٽي اُجا هاءِ اسڪول جو شاگرد هو.

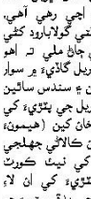

23 آڪٽوبر جي رات هئي، جڏهن خبر پئي ته نوجوان سان پوليس هڪ خاص ريل گاڏي اُجي رهي آهي، جيڪا سکر کان اُڳتي گولاڀاروڙ ڪئمپ ويندي. هيمون کي جاڻ ملي ته اهو گولاڀاروڙ ۾ اُنهيءَ ريل گاڏيءَ ۾ سوار فوجي آزاديءَ جي متوالن لاءِ عتاب ۽ قهر ڌاريت آهي! اِن ڪري هو ڪئمپ تائين ويندڙ ريل گاڏيءَ کي ڪيرڻ جو منصوبو رچيو. هنن گڏجي وڃي ريل جي پٽڙيءَ کي اُکيڙڻ شروع ڪيو. ٽيڪ ساڳئي رات تي هڪ سپاهي نالي فيروز خان کين (هيمون) ۽ ساٿين کي ڏسي ورتو. هيمون جا سموريا ساٿي پڇي ويا پر هيمون ڪالاٽي جهلجي پيو. لاڳيتو 22 ڏينهن تائين تشدد ڪري بعد هيمون ڪالاٽيءَ کي نيٺ ڪورٽ مارشل ڪيو ويو. هيءُ پورو ٻارهن ڄمڻين تي ٿو ريل جي پٽڙيءَ کي اُن لاءِ اُکيڙڻ ڀڻ چاهيو ته جيئن اُن ۾ سوار فرنگي ناس ٿي وڃن پر منهنجي بدقسمتيءَ جو اُن ۾ ناڪام ٿيڻ آخر سرڪار کيس قاسي ڏيڻ جو اعلان ڪيو. هيمون؟ جي سزا منظور ڪئي! ڪان پوءِ سندس وڪيل عبدالستار پيرزادي سندس مامي کي پيغام موڪليو ته "هُو هيمون؟ ڪان معافي نامي تي صحيح وِٺي اُجي. ته جيئن معافي ملي ويندي." پر هيمون؟ اهڙي معافيءَ کان ٿاريو وارو چڏي ۽ چيائين ته "مون اهڙو ڪو به ڏوهہ ته ڪيو آهي. جنهن تي مون کي پڇتاءُ هجي ۽ پوءِ معافي چاهيج!

جڏهن سندس ماءُ ساڻس ملڻ آئي، تہ هن ڪيس اُها ڳالهہ ڪئي ته معافي نامي تي صحيح ڪري ڏي پر هن سوڀڙ نوجوان ايئن ڪرڻ کان انڪار ڪري چڏيو.

چوڻ آ تہ هو جيل ۾ خوش رهندو هو، ڪيس پڌاڻي ڦاسيءَ جي سزا جو ڪو به خوف نہ هو اِي اُڪتر چونڊو رهندو هو ته هنن فرنگين کي هن ڪيس مان پڇاڻڻ آهي، جي آزاد ڪيس تہ ان کان به وڌيڪ ڪو ڪندو هو. ڪڏهن ڪو ڪندو هو. پر موت کان پوءِ به هيمون؟ جي ڪوشش ڪندي رهي ته ڪيس مان پڇاڻڻ آهي، اُن ڪري هن پنهنجي وصيت ۾ لکيو هو ته منهنجي لاش کي ڪنڊو ڪيو وڃي ته جيئن